

Referat fra Landskursus for Øjensygeplejersker 2026

Dato: torsdag aften d. 22/1-26

Referent: Malene Lauritsen, Øjenafdelingen OUH

Sårbarhed i et transformeret sundhedsvæsen

Dorte Susanne Nielsen, sygeplejerske og professor i sårbarhed, Syddansk Universitet. Geriatrik afd. G, OUH.

Hvad er det transformerede sundhedsvæsen?

Et sundhedsvæsen i omstilling, hvor behandling flytter sig fra hospital til borgerens eget hjem. Det bliver mere tværsektorielt og digitalt understøttet. Derfor kommer der et større behov for sygeplejerskers kliniske blik, koordinering og etiske prioritering.

Sårbarhed i transformationsprocessen:

Øget kompleksitet i behandlingsforløb kan skabe sårbarhed. Teknologi kan forbedre adgang til pleje, men kan også skabe udfordringer for patienter og nogle sygeplejersker. Nye opgaver kan føre til stress og risiko for "Omsorgstræthed". Sårbarhed opstår ved manglende ressourcer og utilstrækkelig opkvalificering af personale.

Sårbarhed som begreb:

Sårbarhed er konstrueret af mange interagerende påvirkninger, såsom sociale, historiske, kulturelle og situerede faktorer.

Kari Martinsen - "Sårbarhed er bosiddende i os alle sammen". Der er forskel på sårbarheden hos patienter og hos sygeplejersker.

Er der forskel på "den sårbare patient" eller "patient med sårbarhed?"

Sårbarhed beskrevet ud fra Spiers:

- Etic perspektiv: udefra - risikofaktorer, økonomi, uddannelse, social og civilstatus.
- Emic perspektiv: indefra - autonomi, handlemuligheder

Kultur - hvad betyder det?:

En gruppe menneskers fælles livsform som værdier, traditioner, sprog, normer, overbevisninger og symboler.

Er der forskel på os som sygeplejersker? Hvordan taler vi til og med hinanden?

Kultur er en proces, ikke homogen eller statisk. Vi er alle ansvarlige for den kultur der er. Tør man gå mod eller stille spørgsmålstejn? Vi skal gøre noget, hvis ikke det er i orden.

Er vi som sygeplejersker med til at gøre pt. mere sårbare?

Ved de patienter som har brug for noget særligt, har vi som sygeplejerske et billede af patienten på forhånd, som kan skabe en kultur/ulighed. Kan beskrives ud fra disse fortællinger (Torben Rasmussen, Mellemøststudier SDU):

1. Den dæmoniske fortælling - pt. som kommer fra et bestemt land, demente
2. Den eksotiske fortælling - særlig sygdom, sød pt.
3. den barnlige fortælling - vi glemmer at inddrage pt.
4. Offer fortælling - vi putter folk i kasser

Sårbarheds Cirklen (D. Nielsen):

Bruger begreberne i en cirkel: tid/ressourcer, kompetencer, narrativ om patienten, forråelse, sårbarhed. Et redskab til at kunne tale om hvad der sker i afdelingen, når vi taler negativt om arbejdet, eksempelvis besværlige/ trælse patienter. Det kan føre til forråelse (inspiration fra Dorte Birkemose) og sårbarheden kan blive til en kultur, så man ikke længere har lyst til at være sygeplejerske.

Man kan ikke ændre en kultur alene - man skal have opbakning. Sårbarhed smitter til de pårørende og de professionelle. Sårbarheds Cirklen er brugt som "Safe space", et ledelsesfrit rum, til at tale om, hvad der er svært på arbejdet.

COPE Modellen (Nielsen, Eilertsen Sundhedsfilosofi 2024):

En refleksionsmodel som kan bruges som værktøj til at udforske patienternes sårbarhed ud fra fysiske, psykiske, sociale, spirituelle, eksistentielle og hverdagslivsfaktorer.

Patient perspektiv - hvordan er det ikke at blive forstået?

Citat fra patient: "Man skal forstå hvordan det er ikke at blive forstået for at forstå det!"

Sårbarhed i et transformeret sundhedsvæsen, hvad er sygeplejerskens rolle?

Finde strategien, der sikrer, at alle patienter modtager målrettet og ligeværdig pleje. Fokus på relationelt pleje gennem tværfagligt og tværsektorielt samarbejde med balance mellem teknologi og menneskelige værdier. Behov for målrettet støtte, opkvalificering og stærkt lederskab for at minimere sårbarheden og sikre høj kvalitet af plejen.

Det transformerede sundhedsvæsen:

Vi har brug for et sundhedsvæsen, der ikke kun behandler sygdomme med også det hele menneske, uanset hvem de er. De skal mødes med værdighed, omsorg og forståelse.

Hvordan bruger vi det i den korte kontakt?:

Vi skal være sanseligt til stede og overveje hvordan vi bruger hvert sekund med patienten.

Kultur smitter, vi kan alle sammen blive bedre.